

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

2002-2015 YILLARI ARASINDAKİ TARİH EĞİTİMİ-ÖĞRETİMİ
ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BAZI
DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Elif BAY

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU

SIVAS-2019

2002-2015 YILLARI ARASINDAKİ TARİH EĞİTİMİ-ÖĞRETİMİ ALANINDA
YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ

Elif BAY

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Orta Öğretim Sosyal Alanlar
Eğitimi Ana Bilim Dalı için Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU

Sivas
Ocak-2019

KABUL VE ONAY

Elif BAY'ın hazırlamış olduğu“2002-2015 Yılları Arasındaki Tarih Eğitimi - Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 14.12.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Ayhan ÖZTÜRK

(Jüri Başkanı)

Prof.Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU

(Danışman)

Doç.Dr.Mustafa DURMUŞÇELEBİ

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Doç.Dr.Hakan KOÇ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- ✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- ✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

09..01./2019

Elif BAY

Oğlum için...

ÖNSÖZ

Türkiye’de sosyal bilimler alanında çeşitli arayışlar hız kazanmaya devam etmektedir. Bir sosyal bilim dalı olan tarih ve tarih öğretimi de çeşitli arayışlara girmiştir. Bu arayışlar sonucunda gerçekleşen değişimler tarih ve tarih öğretimini etkileyerek önemini arttırmıştır. Tarih öğretimine verilen önemin artması ve anlaşılması üniversitelerin tarih bölümlerinde ve enstitülerde tarih öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların ve tezlerin sayısını gittikçe artırmaktadır.

Bu araştırmanın hazırlanması sürecinde bana yol gösteren ve inanan danışman hocam Prof. Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU’na, araştırmamı hazırlarken yardımlarını esirgemeyen ve kontrol eden hocalarım; Doç. Dr. Ahmet Hakan HANÇER’e ve Prof. Dr. Mustafa ŞANAL’a, Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU’na, yüksek lisans eğitimimde emeği geçen ders hocalarım Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK’e, Doç. Dr. Ayla ARSEVEN’e, Doç. Dr. Nebahat GÖÇERİ’ye, desteğini esirgemeyen Araştırma Görevlisi Olcay KAHRAMAN’a ve her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

Elif BAY

ÖZET

BAY, Elif, 2002-2015 Yılları Arasındaki Tarih Eğitimi-Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Sivas, 2018.

Bu araştırmanın amacı, 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini 2002-2015 tarihleri arasındaki tarih eğitimi-öğretimine ilişkin 83 yüksek lisans tezi, 28 doktora tezi oluşturmaktadır. Araştırmada tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan tezlerin konularına, araştırma yöntemine, araştırma desenine, katılımcı türüne, veri toplama tekniklerine ve veri analiz tekniklerine göre dağılımları belirlenmiştir. Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Elde edilen bulguların frekans ve yüzdeleri Microsoft Excel 2010 programında hesaplanarak tablolar şeklinde gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tarih eğitimi, Tarih öğretimi.

ABSTRACT

BAY, Elif, The Analysis of the Graduate Theses in the Field of History Education-Teaching between the Years 2002-2015 According to Some Variables, Sivas, 2018.

The aim of this study is to examine the postgraduate theses in the field of history education-teaching between 2002 and 2015 according to some variables. Screening model was used in the research. The sample of the study consisted of 83 master's theses and 28 doctoral theses on history education-teaching between 2002 and 2015. In the research, distribution of the theses in the field of history education-teaching according to the subjects, research method, research design, participant type, data collection techniques and data analysis techniques were determined. Descriptive analysis was used to analyze the research data. The frequency and percentages of the findings are calculated as tables in Microsoft Excel 2010 program.

Key Words: History education, History teaching.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
ETİK SÖZÜ.....	iii
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	2
1.3. Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
1.3.1. Tarih eğitimi konusunda yapılan tezlerin;.....	2
1.3.2. Tarih öğretimi konusunda yapılan tezlerin;.....	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Tarihin Tanımı	4
2.2. Eğitim.....	5
2.2.1. Formal Eğitim.....	5
2.2.2. İnfomal Eğitim	6
2.3. Öğretim	6
2.4. Tarih Eğitimi	7
2.5. Tarih Öğretimi.....	7
2.6. Tarih Bilinci	8
2.7. Tarih Öğretiminin Önemi.....	8
2.8. Türkiye’de Tarih Eğitiminin Gelişimi	9
2.9. Tarih Öğretiminin Amaçları.....	12
2.9.1. Disiplin Dışı (Sosyal) Amaçları	14
2.9.2. Disiplin İçi Amaçları	15

2.10. İlgili Araştırmalar.....	15
--------------------------------	----

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	17
3.2. Evren ve Örneklem	17
3.3. Verilerin Toplanması	17
3.4. Verilerin Analizi.....	17

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular	19
4.2. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine İlişkin Bulgular	20
4.2.1. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Desenine İlişkin Bulgular	21
4.2.2. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Katılımcı Türüne İlişkin Bulgular	22
4.2.3. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine İlişkin Bulgular	23
4.2.4. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular	24
4.3. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular	25
4.4. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine İlişkin Bulgular	27
4.4.1. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine İlişkin Bulgular	27
4.4.2. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Katılımcı Türüne İlişkin Bulgular	28
4.4.3. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine İlişkin Bulgular.....	29

4.4.4. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular.....	30
--	----

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	32
5.2. Öneriler	34
KAYNAKÇA	35
EKLER	41
Ek-1. Araştırmada İncelenen Yüksek Lisans Tezlerinin Tablosu.....	41
Ek-2. Araştırmada İncelenen Doktora Tezlerinin Tablosu	45
Ek-3. Tez İnceleme Formu Örneği	47
ÖZ GEÇMİŞ	48

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 4.1. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma konularına göre dağılımı	19
Tablo 4.2. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı	20
Tablo 4.2.1. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı	21
Tablo 4.2.2. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin katılımcı türüne göre dağılımı	22
Tablo 4.2.3. Tarih eğitimi alanında yapılan tezlerinin veri toplama tekniklerine göre dağılımı	23
Tablo 4.2.4. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımı	24
Tablo 4.3. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı	26
Tablo 4.4. Tarih öğretimi alanında yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı	27
Tablo 4.4.1. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı	28
Tablo 4.4.2. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin katılımcı türüne göre dağılımı	29
Tablo 4.4.3. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı	30
Tablo 4.4.4. İncelenen lisansüstü tarih öğretimi tezlerinin veri analiz tekniklerine göre dağılımı	31

1. BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanoğlu sosyal bir varlık olması dolayısıyla çevresiyle beraber yaşamak durumundadır. Sağlıklı bir yaşam ya da düşünce tarzının oluşabilmesi için öncelikle insanın kendisini tanıması lazımdır. İnsanoğlu hangi geçmişten bugüne geldi, geçmişte ne şekilde yaşadı? Bu ve buna benzer sorulara cevap verebilmek için öncelikle tarihe müracaat edilmiştir. Tarih; bir milletin hafızasıdır. Bir birey için hafıza nasıl önemli ise; bireylerin oluşturduğu millet içinde hafıza aynı öneme sahiptir. Toplumların ya da milletlerin varlıklarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri, onlar için bir hafıza niteliğinde olan tarihi öğrenmeleriyle mümkündür (Köstüklü, 2014: 19-20).

Zaman içerisinde tarihin görevleri değişiklik göstermiştir. İçerisinde yaşanan dönemin koşulları bu görevleri doğrudan etkilemiş ve tarih araştırmaları da toplumların değişimi doğrultusunda yapılmıştır (Demircioğlu, 2012). XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Rusya ve Osmanlı topraklarında aydınlar arasında küçük bir azınlık geçmişe ve Türk kültürüne ilgi duymaya başlamıştır. Hareket noktaları dünyada Türkoloji alanındaki yeni bulgulardır. Avrupalı tarihçi ve dilbilimciler Türk topluluklarının kültür ve dilleri alanında yeni bulgulara ulaşmıştır. Arminius Wambery, Leon Cahun, 18. yüzyılda De Guignes gibi bilginler Türk topluluklarının Asya kökenlerinin VIII. Yüzyıla dayandığını söylemektedir. Danimarkalı Thomsen ile Rus bilgini Radloff'un Orhun Yazıtları'nı çözmeleri bu çalışmaların zirvesi olmuştur (Georgeon, 1999: 27-28).

Tarih bir ders olarak bir ulusun kültürel mirasının gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan akademik çalışmaların da zaman içerisinde önem kazanmasını sağlamıştır (Dönmez ve Yeşilbursa). Son yıllarda eğitim-öğretim uygulamaların şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayan eğitim araştırmalarının sayısında büyük bir artış olduğu görülmektedir. Yayımlanan bu çalışmaların bazıları eğitim reformlarına esas oluşturmaktadır (Karadağ, 2009). Fakat eğitim araştırmalarındaki sayısal artış tek başına yeterli olmamaktadır. Bu araştırmaların nitelik ve yöntem açısından sorgulanması da aynı derecede önem taşımaktadır (Karadağ, 2010). Tasarlanan her yeni araştırmanın kendinden önce yapılan araştırmaların tesiriyle şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda belirli dönemlerde eğitim literatürüne ilişkin genel bir

değerlendirme yapılması; sadece o döneme ilişkin araştırmaların niteliğiyle ilgili bilgi vermekle kalmayıp aynı zamanda daha sonraki araştırmalara da ışık tutacaktır (Erdem, 2011).

1.1. Problem Durumu

Yapılan literatür incelemelerinde, tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin konularına ve yöntemlerine göre incelenmesini konu edinen çalışmaların kapsamlı olmaması, incelenen tezlerin verilerinin açık bir şekilde belirtilmemesi araştırmamızın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre dağılımı nasıldır?

1.3. Araştırmanın Alt Problemleri

1.3.1. Tarih eğitimi konusunda yapılan tezlerin;

A) Konularına göre dağılımı nasıldır?

B) Araştırma yöntemleri açısından;

1) Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?

2) Katılımcı türüne göre dağılımı nasıldır?

3) Veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

4) Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

1.3.2. Tarih öğretimi konusunda yapılan tezlerin;

A) Konularına göre dağılımı nasıldır?

B) Araştırma yöntemleri açısından;

1) Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?

2) Katılımcı türüne göre dağılımı nasıldır?

3) Veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

4) Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre incelenmesidir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Alanla ilgili yapılan literatür taramasında; Kaymakçı ve Er'in (2009) *Türk İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi Üzerine Yapılan Tezlerin Analizi*, Turan ve Aslan'ın (2016) *Yök Tez Merkezi ve Proquest Veri Tabanında Yer Alan Tarih Eğitimi Tezlerinin Değerlendirilmesi* adlı çalışmaların yapıldığı görülmüştür.

“2002-2015 Yılları Arasındaki Tarih Eğitimi-Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bazı Değerşkenlere Göre İncelenmesi” adlı hazırladığımız araştırmanın ilgili literatüre, alanda çalışma yapacak olanlara ve tarih eğitimcilerine katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde tarihin tanımı, eğitim, öğretim, tarih eğitimi, tarih öğretimi, tarih bilinci, tarih öğretiminin önemi, Türkiye’deki tarih eğitiminin gelişimi ve tarih öğretiminin amaçları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Tarihin Tanımı

Tarihin kökeni Yunanca sorgu, soruşturma anlamına gelen “historia” kelimesine dayanmaktadır. Bilimsel bir çalışma sahası olan tarihin tarihçiler tarafından kesin bir tanımı yapılamamıştır (Demircioğlu, 2015: 10). Ortaylı (2016) tarih kelimesini açıklarken üçlü bir ayırım yapmıştır. Bunlardan birincisi; Aslı Yunanca olan ve daha sonra Latince ‘ye geçen somut bir malzeme ve bilgi demek olan *historia* kelimesidir. İkincisi *tevarih*, üçüncüsü ise *resgestae*’dir.

Carr’a (2015) göre tarih, geçmiş ile bugün arasında bitmeyen bir diyalog, tarihçi ile olguları arasındaki sürekli bir etkileşim sürecidir. Togan’a (1985: 2) göre, “Hadiselerin seyrinden, hatta madde ve eşyanın mazi ve halinden bahseden her yazı ve her hikâye tarihtir”. İbn Haldun’a (1997: 7) göre tarih; insanların ve kavimlerin durumlarındaki değişimin, güçlerinin ve iktidarlarının nasıl artmış olduğunun, devlet topraklarının nasıl genişlediğinin, devletlerin yıkılış dönemi gelinceye kadar yeryüzünü ne şekilde imar ettiklerinin bizlere bildirilmesidir.

Taşköprülüzade’ye (1966) göre tarih; milletlerin durumlarını, yurtlarını, yaşayışını, törelerini, sanatlarını, kuruluş ve yıkılış zamanlarını diğer milletlerle olan askeri, siyasi ve ekonomik ilişkilerini ve buna benzer bilgileri anlatan ilimdir (Akt. Bıçak, 2013: 417).

Tarih, insan topluluklarının geçmişteki yaşantılarının ve birbirleriyle ilişkileri sonucunda ortaya koydukları maddi-manevi tüm değerlerini zaman ve mekân belirterek, neden-sonuç ilişkisine dayanarak inceleyen sosyal bir bilimdir. (Alaca, 2011: 4). Ortak bir hafızanın ürünü ve belgelerin verileri olan tarih, bireylerin toplumsal kimliklerini inşa etmelerini ve gelecekle ilgili ümitlerinin gerçekleşmesini sağlayan tecrübelerin tamamıdır (Çoban, 2011: 9).

2.2. Eğitim

“Eğitim (terbiye), gelişme ile ‘artmak ve yüksek yere çıkmak’ anlamında olan ‘rabb’ sözcüğünden türemiştir ki, sözlük anlamı ‘geliştirmek’(neşvünema buldurmak) ve ‘yükseltmek’tir” (Binbaşoğlu, 2014: 260). Divan-ü Lügat-it Türk’teki karşılığı *igitmek, ikitmek, terbiye etmek, yetiştirmek* (ikdilmek, eğitilmek) sözcüğünden türemiş olan eğitim, toplumu oluşturan bireylerin kişiliklerini geliştirmeleri için onlara sunulan araç ve yöntemlerin tamamıdır (Güven, 2014: 2). Sosyologlar, psikologlar ve eğitim bilimciler tarafından tanımının yapılması; eğitimin tek bir tanımının olmadığını göstermiştir. Örneğin; sosyologlar eğitimi bireyin içinde bulunduğu topluma ayak uydurarak sosyalleşmesidir. Psikologlar ise eğitimin psikolojik yönüne vurgu yaparak eğitimi insanların potansiyel güçlerini kullanmaları ve çevrelerine uyarlama yeteneği olarak tanımlamışlardır (Altuntaş, 2007: 13). İdealistler’e göre eğitim, Tanrı’ya ulaştırmak için gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Marxistler’e göre ise, çelişkinin en az olduğu üretimde bulundurma sürecidir. Realistler eğitimi, insanı toplumun en üst değerlerine göre yetiştirme durumudur (Sönmez, 2005: 2).

Bilgi, beceri ve duygularla ilgili mesajların beyne elektrik akımı olarak gelmesi sonucunda beyindeki sinir sisteminde biyo-kimyasal değişikliklerin oluşması süreci olan eğitim (Sönmez, 1998: 6), Ataş’a (2014) göre bireye bilgi, tutum ve beceri kazandıran, bireyi zihinsel, duygusal yönden geliştiren, milli kültür ve evrensel değerler aşıl原因, belli bir amaca yönelik yapılan süreçlerin tamamıdır. Eğitim, bireylerin kişiliklerinin geliştirilmesinde ve toplum yaşayışında yer almalarında etkili olan, doğrudan veya dolaylı olarak okul içinde ve okul dışında gerçekleştirilen bir yardım sürecidir (Yılmaz, 2015: 2). Durmuşçelebi (2015) eğitimi, bireyler için kaliteli bir yaşam düzeyi elde etme, toplumlar için de gelişme ve ilerleme, çağdaş ülkeler arasında yer alma yolu olarak ifade etmiştir.

2.2.1. Formal Eğitim

Belli bir amaç doğrultusunda belirli bir mekânda bir uzman kişi rehberliğinde düzenlenen planlı, programlı faaliyetlere denir. Formal eğitim sürecinde en önemli noktalardan biri eğitimin planlı olmasıdır (Yavuz, 2014: 11). Bireyin yetiştirilmesinde isteyerek yapılan kültürlemeyle birlikte yaşamın içinde kendiliğinden gerçekleşen öğrenmelerin önemli bir görevi vardır. Bireylerin kişiliklerinin ve becerilerinin bir kısmı

bu şekilde kazanılmaktadır. Eğitimciler kültürlemenin amaçlı olarak yapılanına formal eğitim demişlerdir (Fidan, 2012: 4).

2.2.2. İnfomal Eğitim

Bireylerin yaşam içinde gerçekleştirdiği, belli bir plan çerçevesinde olmayan, kendiliğinden ve gelişigüzel gerçekleşen süreçlere infomal eğitim denir. Toplumsal etkileşimin gerçekleştiği her durumda infomal eğitimin varlığından söz edilebilir (Aslan, 1998: 9)

Bireyin bulunduğu toplum içerisinde kendi kendine düzensiz ve kontrolsüz bir biçimde kültürlenmesidir. İnfomal eğitime ailede, arkadaşlar arasında ve usta-çırak ilişkilerinde kazanılan davranışlar örnek verilebilir. Formal olmayan bu eğitim şeklinde temel öğrenme yolu gözlem ve taklittir. İnfomal eğitim; doğal ortam içinde kendiliğinden meydana geldiği, kurumsal olmayan yani eğitimin gerçekleştiği ortamın belli olmadığı, plansız ve programsız yapıldığı, öğretici konumundaki kişinin öğretim alanında profesyonel olmadığı, kontrolsüz, istenmeyen davranış değişikliklerinin görüldüğü eğitim şeklidir (Kutlu, 2011: 12).

2.3. Öğretim

Öğretim, İngilizce’de *teacing* ya da *instruction*, Fransızca’da *enseignement*, Almanca’da *lehren* ya da *Ausbildung* kelimelerinin karşılığıdır. Öğretimin Eski Türkçedeki karşılığı “tedrisat” sözcüğüdür. Tedris ise tedrisatın fiil veya tekil halidir ve sözlüklerde “ders verme, ders okutma, ders öğretme” şeklinde geçmektedir. Öğretim de eğitim kavramındaki gibi dizge (sistem), eylem ve süreç olarak kullanılmaktadır. İlköğretim denildiğinde, ilköğretim dizgesinden söz edilirken, dil öğretimi denildiğinde bir eylem ve süreçten söz edilmektedir (Duman, 2003: 6).

Başkasının öğrenmesine yardımcı olma sanatı olan öğretim dar anlamda, bir öğretim kurumunda verilen öğretme faaliyetidir. Genel manada ise; öğretmen ile öğrenci arasındaki etkileşimdir. (Kaya, 2014: 8).

Öğretim, genel olarak öğretim kurumlarında öğretmenler aracılığıyla öğrencilere, bilgi aktarılması işinin araç-gereç kullanılarak, düzenli, teşkilatlı bir şekilde gerçekleştirilmesi eylemidir. Öğretim, eğitimin bir parçasıdır. Öğretilenler kişinin davranışlarında olumlu yönde değişiklik sağlarsa gerçekleştirirse eğitim şeklini alır (Akyüz, 1999).

Öğrenmenin başlatılması, devam ettirilmesi ve gerçekleştirilmesi için düzenlenen, öğretmenler aracılığı ile yürütülen, planlı, kontrollü ve örgütlenmiş süreçlere öğretim denmektedir (Topal, 2016: 9). Öğretim; bireyin yaşam boyu süren eğitiminin okullar aracılığıyla planlı ve programlı bir şekilde uygulanması, bireyde istenen davranışların gerçekleşmesi, gelişmesi için yürütülen süreçlerin tamamıdır (Akbaba, 2012: 4). Öğrenmenin gerçekleşmesi için öğretim kavramı ön plana çıkmaktadır. Öğretim, içsel bir durum olan öğrenmeyi destekleyen, dışsal faaliyetlerin planlanmasını, uygulanmasını ve değerlendirilmesini sağlayan süreçlerin tümüdür (Özdemir, 2006: 25).

2.4. Tarih Eğitimi

“Bireyin geçmişi öğrenip bugünü anlamlandırabilmesi ve bu doğrultuda gelecekle ilgili çıkarımlarda bulunabilmesi için örgün eğitim kurumlarında verilen düzenli bilgiler bütünü tarih eğitimi olarak adlandırırız” (Buldum, 2012).

Tarih eğitiminin toplumun bilinçlenmesinde önemli bir rolü vardır. Okul hayatında birey; dersler vasıtası ile öğrenme faaliyetini devam ettirir, belli bilgiler ve beceriler kazanır. Bireyin bilgi ve beceri kazanmasını sağlayan ana derslerden biri tarih dersi yani tarih eğitimidir (Şengül Bircan, 2013).

Tarih eğitimine sadece güç ve değer göstergesi olarak bakmamak gerekir. Asıl bakılması gereken nokta; insanın beceri ve yeteneklerinin gelişmesi için insana kazandırılması gereken amaçlar ve süreçler olmalıdır. Bu nedenle tarih eğitimi sadece geçmişin değil bugünün de anlaşılmasını sağlamak açısından ve gelecekle ilgili değerlendirmeler yapılabilecek bir düzen içinde ele alınmalıdır (Ulusoy, 2007: 83).

2.5. Tarih Öğretimi

“Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde Sosyal Bilgiler, Osmanlı Tarihi, Atatürkçülük ve T.C. İnkılâp Tarihi dersleri adı altında tarih disiplinin içeriğini, yapısını ve becerilerini yaklaşık 10-16 yaş arasındaki erişkinlere kazandırmaya yönelik pedagojik yaklaşım ağırlıklı çalışan bir bilim dalıdır” (Hali, 2013).

Tarih öğretimi, toplumun ve bireyin devamlı olarak bir değişim süreci içinde olduğunu anlamasını, bu değişimin sebeplerini kavramasını ve gelecekteki durumu ile alakalı bilgi sahibi olmaya çalışmasını ve kendi kendine delilleri değerlendirerek özgür bir şekilde yargıya varmasını hedefleyen bir öğretim alanıdır (Kuşbaşı, 2008: 15).

Tarih dersleri ilköğretim okullarının birinci döneminde yakın çevrenin tarihsel belgelerinin incelenmesi, masal ve efsanelerin eleştirilmesi şeklinde işlenmiştir. Bu ders ilkokulun ikinci döneminden itibaren ise toplum ve ülke incelemeleri adı altında bağımsız bir ders olarak bütün okul programlarında yer almıştır. Tarih öğretimi öğrencilere tarih bilincini kazandırmanın yanında diğer milletler ile Türk milletinin tarih boyunca gerçekleştirdiği faaliyetleri tanıtan bir bilgi alanı özelliğine sahiptir (Merey, 2005: 6).

Tarih öğretimi, bireylere barış, demokrasi, insan haklarına saygı ve hoşgörü gibi evrensel değerlerin yanında kendi ulusal değerlerini kazanması için müfredat programı içerisinde verilen bir eğitimidir (Mintaş, 2015: 4).

2.6. Tarih Bilinci

Bilinç insanın çevreden gelen dürtü ve uyarılarının hangilerini ne şekilde yorumlayarak kaydedeceğini ve bunlar karşısında psikolojik enerjisini nasıl yönlendireceğini belirleyen bir mekanizma görevi görmektedir. Bu durumda tarih bilincine sahip olan bir bireyin tarihsel algılama ve yorum becerisinin oluşması ve buna bağlı olarak da kendine tarihsel süreç içerisinde yer bulması beklenebilir (Aslan ve Akçalı).

İnsanlığın varoluşundan beri tarih bilinci vardır. Hangi başlık altında toplanırsa toplansın, tarihten bahsetmeden, kültürden, toplumdaki, insandan söz etmek olanaksızdır. Bu çerçeveden bakıldığında tarihin her noktasında, insan, tarihiyle karşı karşıya gelmiştir. Bu durum da bir tarih bilincinin ortaya çıkmasını gerekli kılmıştır (Bıçak, 1996).

Tarih bilinci; tarihi bilmek, tarih denilen konunun ne olduğunu anlamak ve kavramaktır. Bir bilim olarak tarihin konusu; olaylar dizisi, insanın hayatındaki değişimleri doğru olarak kavratmaktır. Tarih bilinci bu doğru kavramlardan meydana gelmektedir (Gökberk 1997'den akt. Şengül: 32).

2.7. Tarih Öğretiminin Önemi

Geçmişte yaşanan eylemlerden yola çıkarak, bugünün ve geleceğin değişimlerine hazır olmak, değişimi kontrol altına almak ve geleceğe yön verebilmek tarih öğretimi sayesinde mümkün olabilmektedir. Tarih bilinci gençlerin eğitiminde ana bir öğe olmalıdır. Tarih öğretimi; öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri edinmeleri,

bilgileri analiz ve yorumlama gücüne sahip olmaları, problemlerin karmaşıklığını kavramaları ve kültürel çeşitliliğe önem vermeleri açısından da önemlidir (Akyürek, 2011: 27).

Tarih eğitiminin bir ülkede ve eğitim hayatında önemli bir yeri vardır. Tarih eğitiminin önemini birçok sebebe dayandırabiliriz. Fakat bu sebeplerin en başında; tarih bilgisinin politik zekâ veya farkındalık için önkoşul olması gelmektedir. Tarih olmadan bir topluluğun ne olduğu, o topluluğun ortak bir geçmişe dayalı değerleri hakkında fikir sahibi olmak mümkün değildir. Tarih bilgisi ve eğitimi olmadan toplumda karşılaştığımız siyasi, sosyal ve ahlaki sorunlar karşısında mantıklı sorgulamalar ve analizler yapamayız (Sungur, 2012: 8).

Tarih öğretimi; bilişsel, psikomotor, kişisel, sosyal özelliklere sahip tamamen gelişmiş bir birey yetiştirmek için büyük bir öneme sahiptir. İlköğretimle başlayıp yükseköğretim bitene kadar var olan programlarda tarih alanı ve tarih dersi, eğitimimizde bir önceliğe ve değere sahiptir. Tarih öğretimi öğrencilerin kişisel gelişimine etkisi olan öğelerden biridir. Sosyalleşmenin bir aracı olarak kullanılan tarih öğretimi, kültürel mirasın aktarıcılığını yaparak vatandaşlık eğitiminde de etkili olmuştur (Turgut, 2011: 6).

Küreselleşme faaliyetleri politik ve iktisadi alanlara etki ederek eğitimin her sahasında ön plana çıkmıştır. Bu durum dünya toplulukları arasında yaşayabilecek bireyler yetiştirme anlayışını ortaya çıkarmıştır. Bu anlayış çeşitli kültürlerle ve coğrafyalara uyum sağlanması yönünde tarih öğretimine ayrı bir değer ve önem katmıştır (Ballıkaya, 2002: 18).

2.8. Türkiye’de Tarih Eğitiminin Gelişimi

Türklerin İslamiyeti kabul etmelerinden Tanzimat’a kadar olan bin yıllık sürenin İslam tarihi çerçevesine dâhil olması, Türk tarihinin uzun bir dönemini oluşturur. Türklerin yaşadığı bu uzun süre onların kültür, zihniyet yapılarında hayat tarzlarında, inançlarında radikal değişiklikler yaratmıştır. Türkler İslam Medeniyeti’nin inşasında görev almış, Büyük Selçuklu İmparatorluğu’nun kuruluşundan başlayarak son asra kadar İslam dünyasının egemenliğini ellerinde tutmuşlardır. Türk tarihindeki Tanzimat’a kadar olan dönem İslam tarih yazıcılığının konusudur (Dervişoğlu, 2015: 33-34)

Tanzimat dönemi yeni bir tarih anlayışının ortaya çıkmasını sağlaması bakımından Osmanlı tarihçiliğinde önemli bir yeri vardır. Bu dönemde, Osmanlı Devleti' nin takip ettiği “Osmanlıcılık” politikasına uygun olarak geleneksel tarih görüşü dışında “hanedan tarih anlayışı” ortaya atılmıştır. Bunda amaç Osmanlı hanedanı çevresinde bir Osmanlı milleti oluşturmak suretiyle devletin bütünlüğünün korunmasıydı. Zamanla etkisini kaybetse de bu “*yeni Osmanlı tarih anlayışı*” Cumhuriyet’e kadar devam etmiştir (Köken, 2002: 18)

Resmi ideolojinin, resmi tarih yazıcılığının ve gelenek oluşturma sürecinin yenileşme olgusu olduğu düşünülürse, resmi tarih yazıcılığı geleneğinin modernleşme dönemlerinde özellikle üzerinde durulması daha iyi anlaşılır. Osmanlı modernleşmesinde olduğu gibi resmi ideolojinin bir parçası olan tarih, düzenli, yeni ve değişik bir şekilde ele alınacaktır. Osmanlı Devleti’nde eğitim işleriyle ilgilenecek bir dairenin daha sonra da bakanlığın Tanzimat döneminde kurulması kurumlaşmaya yönelik bir hedeftir (Dervişoğlu, 2015: 209).

XIX. Yüzyıl’da eğitim alanında yapılan reformların arasında Darülfünun’un kurulması çalışmalarının ayrı bir yeri vardır. Batılı tarzda bir üniversite olarak kurulan Darülfünun’a, ilk aşamada kitap hazırlamak amacıyla Encümen-i Dâniş (1851) kurulmuştur (Arslan, 2009). Mustafa Reşit Paşa’nın ikinci kez sadarete yer alması eğitim ve kültür faaliyetlerine Encümen-i Dâniş’in kurulmasıyla bir hareketlilik kazandırmıştı. Encümen-i Dâniş aslında Avrupa’daki örneklerine benzeyen bir akademiydi. Bizim uluslararası ilim ve düşünce dünyasıyla ilişkimizi sağlayacak bir kurumdu (Dervişoğlu, 2015: 209).

II. Meşrutiyet yıllarında tarih yazımı kuvvetli bir unsur olarak görülmüştür. II. Meşrutiyetle birlikte Türkçülük ideolojisinin benimsenmesi sonucunda milliyetçi görüşlerin aktarımının en önemli araçlarından biri olan tarih ve onun öğretimi önem kazanmıştır (Demircioğlu, 2008).

Osmanlı, İslam ve Türk tarihi etrafında geliştirilen tavırlar Cumhuriyet döneminde de etkisini devam ettirmiş hatta Türkleri eski medeniyetlerle ilişkilendiren görüşler bile öne sürülmüş ve bu görüşler adeta “Türk Tarih Tezi” nin habercisi olmuştur (Çalen, 2013: 299). Atatürk, Milli Mücadele yıllarında Yunan, İtalyan ve diğer ulusların tarihi esaslara dayanarak Anadolu toprakları üzerinde hak iddia etmelerinden dolayı, 1930’lu yıllarda “Türk Tarih Tezi” adı altında karşı bir görüş ortaya attı (Bayat,

2015: 98-99). Tez, sadece geçmişle hesaplaşmanın bir ürünü değil, aynı zamanda Türk tarihini, bu yeni tarih tablosu içinde geçmiş ile geleceğin birleştiği ve Türk ulusunun özelliklerini, ulusal kültürü ve Türk'ün millî kimliğini ortaya çıkarmak amacıyla millî benliği güçlendirmenin bir kaynağı olacaktı (Köken, 2002: 83).

II. Dünya Savaşı (1939–1945) yıllarında hümanist bir kültür anlayışının benimsenmesi, tüm dünyanın savaş içerisinde olduğu böyle bir dönemde eğitim politikalarında belirleyici bir etki yaratmıştır. Hümanist kültür anlayışının etkileri tarih öğretiminde de kendini göstermiş; Türk tarihine yapılan vurgunun yanında, batı kültür dünyası ile evrensel bir sentez oluşturulmaya çalışılmıştır (Boyko, 2012).

1950-1960 yıllarında verilen tarih eğitimiyle tek tip vatandaş yetiştirmek amaçlanmış; tarih ders kitapları ve müfredat programı bu anlayışa göre hazırlanmıştır. 1970'li yıllarda ise tarih anlayışında meydana gelen değişiklikler nedeniyle tarih ders kitaplarında Türklerin İslam tarihindeki yerinin önemi üzerinde durularak tarih müfredat programlarında İslam Tarihi ve Türk İslam Tarihi'ne yer verilmiştir (Öztürk, 2012: 11).

Ülkemizde 1980 ihtilali ile yeni bir döneme girilmiştir ve tarihin millî bir bakış açısından öğretilmesi amaçlanmıştır. 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren de başta Tarih Vakfı olmak üzere çeşitli üniversitelerin öncülüğünde düzenlenen konferans ve sempozyumlarla tarih öğretimi ve onun ideolojik boyutu hakkında çalışmalar yürütülmüş ve yürütülmektedir. (Demircioğlu, 2008; Durmuş, 2013: 7).

Ülkemizde son yıllarda tarih öğretiminde yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı benimsenmiştir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre; bilginin nasıl oluşturulduğu ve anlamlı hale getirildiğinin önemi büyüktür. Böylece öğrenciler; bilgiyi eleştirel mantık süzgecinden geçirerek, değişik açılardan inceleyip yeni bilgiler ortaya koyarak bilgiyi öğrenmede aktif rol oynamaktadırlar (Kaya, Gazel ve Akkuş, 2016: 89)

Tarih eğitiminde yapılandırmacı yaklaşımla birlikte tarihe ilgi artmış, öğrencilerin tarih bilinci ve kendi boş zamanlarında da tarih öğrenmesi giderek önemli bir hal almıştır. Yeni öğretim programlarında yapılandırmacı yaklaşımın ana ilkeleri çerçevesinde öğrencilerin beceri kazanmalarına verilen önem büyüktür. Hayat boyu öğrenme ilkesi kapsamında öğrencilerin kendi çabalarıyla öğrenmelerini sağlamak için okul dışı faaliyetlere önem verilmiş ve bu faaliyetleri gerçekleştirmeleri için de öğrenciler teşvik edilmiştir (Aktekin ve Pata, 2013).

2.9. Tarih Öğretiminin Amaçları

Tarih'i geçmişin ilimi olarak ifade etmekteyiz. Bugün yaşadığımız sorunları geçmişte yaşanan olayların sonuçları oluşturmaktadır. Yaşanan sorunları doğru bir biçimde anlamak için geçmiş olaylarla ilişkilerinin belirlenmesi, yorumlanması ve günümüze olan etkilerinin gösterilmesi tarih ilminin görevleri arasındadır. Tarih öğretiminin sağlayacağı faydaların doğrultusunda tarih öğretiminin amaçlarını incelemek gerekir (Kahramanoğlu, 2014: 6).

Tarih öğretimi aracılığıyla, öğrencilerin “kişilik gelişimi”, “sosyalleşmesi” ve “vatandaşlık eğitimi”ne katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Türkiye’de tarih dersleri sosyalleşme ve vatandaşlık eğitiminde bir araç olarak görülmektedir. Türk toplumunun gereksinimlerini karşılamak için vatandaşlık duygusu, moral ve kültürel değerlerin aşılması tarih eğitiminin düzenlenmesinde etkili olan unsurlardan bazılarıdır (Büyükboyacı, 2013).

Bir başka açıdan tarih öğretiminin temel amacı; öğrencileri tarih bilgisine sahip bireyler olarak yetiştirmek olsa da son yıllarda öğrencilere tarihsel düşünme becerilerini, tarih bilincini ve tarihi yorumlama becerisini kazandırmak, öğrencilerin tarihsel olgu ve bulgulara ilişkin eleştirel bir tutum içerisinde olmalarını sağlamak gibi tarih öğretim amaçları daha baskın olarak gündeme gelmiştir (Yıldız, 2010: 35).

Dance’ye (1969) göre, Tarih öğretiminin üç ana amacı vardır: Birincisi; öğretmenin öğrencinin beynine az da olsa geleceğe dayanan bilgiyi sokmasıdır. İkincisi; öğrencinin içinde yaşadığı toplumun şartlarına göre kendi durumunu belirlemesi ve bu toplumun yalnızca bugünkü toplumdan ibaret olmayıp geçmiş dönemlere uzandığını anlamasıdır. Üçüncüsü ise; öğrencilere tümevarımcı, objektif ve analizci bir fikir yapısı kazandırılmasıdır (Akt. : Turgut, 2011: 7).

Durkheim, her toplumun kendi sosyal, ekonomik ve sosyal yapısına uygun bir eğitim anlayışı benimsediği ve bu eğitim anlayışlarının da zamana ve memleketlere göre değişiklik gösterdiği üzerinde durmuştur. Bu durum tarih öğretimi için de geçerlidir. Ayrıca toplumların sözü edilen değişim ve gelişimleri birbirinden farklı olduğu için tarih öğretiminin amaçları da toplumlara göre farklılık göstermektedir (Akt. Günel, 2016: 14).

Tarih öğretimi birçok amacı içinde barındırmaktadır. Tarih öğretiminde başarılı olmak için öncelikle tarihin toplum tarafından anlaşılması gerekmektedir. En genel

manada, tarihin öğretilmesi ve bireylerin toplumsal hayatta tarih biliminden yararlandırılması amaçlanır. Tarih öğretiminde başarının sağlanabilmesi için öncelikli olarak tarihin toplum tarafından doğru bir biçimde anlaşılması gerekmektedir. Bu gerekliliğin sağlanması için verilecek olan tarih eğitiminin amaçlarını 3 grupta toplayabiliriz:

- Öğrencinin tarih bilincini geliştirmek
- Öğrencinin çağdaş bir kimlik duygusu oluşturmasını sağlamak
- Öğrencinin kapasitesinin gelişmesini sağlamak (Kaya, 2013: 6)

Türkiye’de Orta Öğretim Kurumları’nda Tarih Öğretiminin amaçları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

- 1-Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti’nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak,
- 2-Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak,
- 3-Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak,
- 4-Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak,
- 5-Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak,
- 6-Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak.
- 7-Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.
- 8-Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.
- 9-Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak.
- 10-Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak.
- 11-Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak.
- 12-Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.
- 13-Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.
- 14-Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak.
- 15-Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2008: 10).

Bireyin vatandaşlık bilincinin gelişmesini sağlamak, tarih eğitiminin amaçlarından biridir. Bundan başka tarih eğitimi, bireye günlük yaşamında gereksinim duyabileceği pek çok beceriyi kazandıran bir güce sahip olan bir eğitim alanı olarak görülebilir. Son yıllardaki eğitim eğilimlerine baktığımızda tarih eğitiminin özellikle beceri kazandırma kısmına odaklanıldığı görülmüştür. Fakat bunu yaparken de bireydeki milli fikriyatın oluşturulması noktasından uzaklaşmamıştır (Pata, 2011: 5).

Tarih öğretimi, tarihin işlevine göre yüklediğimiz anlam ile şekillenmektedir. Toplumu geleceğe yönelik hazırlama misyonu üstlendiğinde tarih; ders verici, genelleme ve teoriler üreten bir disiplin olacaktır. Diğer yönden bireylerin çeşitli yönlerden (bilişsel ve duyuşsal) gelişimine katkı sağlayan bir ders programı ya da disiplin olarak değerlendirilebilmektedir. Bu iki farklı bağlam disiplin dışı ve disiplin içi amaçlar tartışmasını oluşturmaktadır (Vurgun, 2014: 6).

2.9.1. Disiplin Dışı (Sosyal) Amaçları

Bireylerin toplumsal kurallara uygun bir şekilde sosyalleşmesini, resmi ideolojiyi benimsemelerini ya da bireylere demokratik düşünme biçimini, belli bir düşünce biçiminin kazandırılması için hedeflenen amaçlar harici ya da disiplin dışı amaçlar şeklinde ifade edilmiştir. (Koçer, 2013: 21-22)

Çağdaş anlamda tarihi sosyal amaçlar için kullanmak ile geleneksel tarih öğretimi arasında ince bir çizgi vardır. Sosyal amaçlar için tarih öğretimi aktif öğrenme ortamının sağlanmasıyla mümkün olabilmektedir. Sosyal amaçlara ulaşmak için disiplin içi amaçlardan yararlanır. Tarihsel yetenekler aracılığı ile ulaşılan sosyal amaçların bireysel düşüncenin geliştirilmesi, öğrencilerin demokratik topluma hazırlanması ve onların aktif vatandaşlar durumuna getirilmesi için gerekli olduğu öne sürülmektedir (Dilek, 2002: 44).

Tarihin disiplin dışı amaçları vatandaşlık eğitimi ve kimlik aktarımına yöneliktir. Burada hedeflenen; toplumsal ve kültürel değerlerin merkeze alınarak öğretilen geçmişle, iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Böylece içinde yaşanılan toplumun kimliği bireylere aktararak bir aidiyet bağı kurulmaya çalışılmaktadır (Yıldırım, 2017: 42-43).

2.9.2. Disiplin İçi Amaçları

Tarihin akademik yönünü yani disiplin içi amaçlarını tarihi olguların gerçek biçimde ortaya konulması oluşturmaktadır. Buna göre tarihin nesnel ve objektif olması gerekir. Tarihçinin tarihin disiplin içi amaçlarına hizmette bulunabilmesi için; bir araştırma yaparken olayın tüm yönlerine ilişkin belgeleri, bilgileri ve bulguları tarafsız bir biçimde incelemesi gerekmektedir. Tarihçiden beklenen olayı veya olayları tek bir bakış açısıyla değil, değişik bakış açılarıyla değerlendirmesidir. Tarihin disiplin içi amaçlarından biri de tarih araştırmalarının bütün toplumsal ve insani bilimlere temel oluşturmasıdır. (Şıvgın, 2009: 39). Tarih öğretiminin disiplin içi amacının tarihsel empatinin, analizin ve yorum becerilerinin kazandırılmasına yöneliktir (Yıldırım, 2017: 42).

Pluckrose'a (1991) göre, tarih öğretiminin disiplin içi amaçları; öğrencilerin tarihsel konulara ilgi duymasına, kendi toplumlarının özelliklerini öğrenmekle birlikte dünya hakkındaki önemli konuları öğrenmesine, kronoloji bilgisinin geliştirilmesine, geçmiş ile günümüz arasındaki farkın nasıl olduğunu anlamasına, diğer toplumların farklı değer ve tutumlarının olabileceğini anlamasına, tarihsel gerçekleri ve bunların yorumlarını ayırt edebilmesine, değişim ve sürekliliğin anlamını kavramasına, bilgi ve taçlandırılmış bir hissi geliştirmesine imkân sağlamaktadır (Akt. Dilek, 2002: 37-38).

2.10. İlgili Araştırmalar

İlgili literatür incelendiğinde Türkiye’de tarih eğitimi ve tarih öğretimi ile ilgili yapılan tezlerin incelenmesi konulu çok fazla bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. 1 Ocak 2002-1 Ocak 2015 yılları arasında “YÖK veri tabanında Türkçe yayımlanmış tarih eğitimi ve tarih öğretimi tezlerinin incelenmesi: Betimsel analiz” adlı yaptığımız araştırma diğer çalışmalara katkı sağlaması açısından önemlidir.

Kaymakçı ve Er’in (2009) “*Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi* 5. Yıl 9. sayısında *Türk İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi Üzerine Yapılan Tezlerin Analizi*” adlı çalışmada literatür taramasından faydalanılmıştır. Bu araştırmanın amacı; Türk İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi üzerine yapılan tezlerin konu ve yöntem açısından değerlendirilmesidir. Araştırmada incelenen tezlerin türlerine, yıllara, üniversitelere, ilgili öğretim kademelerine, konu ve yöntemlerine göre belirli temalar çerçevesinde analizi yapılmıştır.

Turan ve Aslan'ın (2016) “YÖK Tez Merkezi ve Proquest Veri Tabanında Yer Alan Tarih Eğitimi Tezlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de tarih eğitimi üzerine hazırlanan tezlerin araştırma konularına ve kullanılan yöntemlere göre değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçların PROQUEST veri tabanında yer alan farklı ülkelere ait tarih eğitimi tezleri ile karşılaştırılmasıdır. Yapılan bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi ve PROQUEST veri tabanında bulunan tezler çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır. Taranan tezler ülkelere, kuruluş yıllarına, üniversitelere, düzeylerine (yüksek lisans ve doktora), konularına, araştırma yöntemine, veri toplama araçlarına ve hedef kitlelerine göre içerik analizi ile incelenmiştir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konu ve yöntemlerine göre incelenmesi amaçlanan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Betimsel araştırma modelinde var olan durum belirlenmeye çalışılır. Bu modelde yer alan olaylar ve durumlar detaylandırılarak daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkileri ortaya konulur. Tarama betimsel araştırmalarda kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. Bundan dolayı betimsel araştırmalar tarama modeli adıyla da bilinmektedir (Yolcu, 2009: 59).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklemini ise, 2002-2015 tarihleri arasında yapılan 83 tarih öğretimi 28 tarih eğitimi tezi oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verilerine ulaşmak için YÖK Ulusal Tez Merkezi ana sayfasından ayrıntılı ve gelişmiş tarama seçenekleri kullanılmıştır. Çalışma kapsamına giren tezlere bilim dalı olarak Tarih Bilim Dalı, Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı ile Tarih ve Medeniyet Araştırmaları Bilim Dalı'nda 2002-2015 yılları arasında yapılan tezler taranarak ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerdeki "tezin konusu" ve "yöntemi" başlıkları altında bulunan veriler çalışmanın verilerini oluşturmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği

kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen verilerin önceden düzenli ve açık bir şekilde betimlenmesi gerekir. Bu betimlemeler açıklanır, yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri incelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan sonuçların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması araştırmanın yapacağı yorumların boyutları arasındadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256).

Bu çalışmada da öncelikle araştırma kapsamındaki tezlerin konuları belirlenmiş, bu konular benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflara ayrılmıştır. Daha sonra “yöntem” başlığı altında yer alan bilgiler alt başlıklara göre tasnif edilmiştir. Araştırma verileri Excel 2010 programında hesaplanarak verilerin analizinde yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda konularına göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma konularına göre dağılımı

Konular	Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%
Değerler eğitimi	5	20	3	30
Tarih öğretiminde kimlik inşası	3	12	4	40
Yerel ve sözlü tarihin tarih eğitimine etkisi	3	12	2	20
Tarihsel dil kullanımı			1	10
Tarihi mekânların tarih eğitimine etkisi	3	12		
Siyasi yönelim ve darbelerin tarih eğitimine etkisi	2	8		
Belirli gün ve haftaların tarih bilincine etkisi	3	12		
Tarih eğitimi ile ilgili alınan kararlar	1	4		
Eğitim-öğretim uygulamaları ve tarih eğitimi	2	8		
Milli tarih anlayışı ve tarih öğretimi	1	4		
Yapılandırmacı eğitim anlayışı	1	4		
Yaygın tarih eğitimi	1	4		
Toplam	25	100	10	100

Tablo 4.1’e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla değerler eğitimi (%20) konusunda çalışılmıştır. Bunu

tarih öğretiminde kimlik inşası (%12), yerel ve sözlü tarihin tarih eğitimine etkisi (%12), tarihi mekânların tarih eğitimine etkisi (%12) izlemektedir.

Doktora tezlerinde en fazla tarih öğretiminde kimlik inşası (%40) konusu ile çalışılmıştır. Bunu değerler eğitimi (% 30) izlemektedir. En az çalışılan konu; tarihsel dil kullanımı (%10) dır.

4.2. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda yöntemlerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma yöntemi	Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%
Nicel	0			
Nitel	12	48	3	30
Karma	2	8	5	50
Belirtilmemiş	11	44	2	20
Toplam	25	100	10	100

Tablo 4.2’ye göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla nitel araştırma yöntemi (%48) kullanılmıştır. En az ise karma araştırma yöntemi (%8) kullanılmıştır.

Doktora tezlerinde ise en fazla karma araştırma yöntemi (%50) kullanılmıştır. Bunu nitel araştırma yöntemi (%30) izlemektedir.

Tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde nicel araştırma yönteminin kullanılmadığı görülmektedir.

4.2.1. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Desenine İlişkin

Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda desenlerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı

Araştırma deseni	Yüksek Lisans f	%	Doktora f	%
Tarama modeli	12	44,4	5	41,7
Deneysel desen			1	8,3
Durum çalışması	5	18,5		
Tarihsel araştırma	4	14,8		
Örnek olay	2	7,4	2	16,7
Eylem araştırması	1	3,7		
Olgubilim			1	8,3
Kültür analizi			1	8,3
Belirtilmemiş	3	11,1	2	16,7
Toplam	27	100	12	100

Not: Toplam desen sıklığı ile örneklem sayısının tutarsızlığı bazı tezlerde birden fazla desen kullanılmasındır.

Tablo 4.2.1’e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla tarama modeli (%44,4) kullanılmıştır. Bunu durum çalışması (%18,5) ve tarihsel araştırma modeli (14,8) izlemektedir. En az kullanılan araştırma deseni ise eylem araştırması (%3,7) dir.

Doktora tezlerinde ise en fazla tarama modeli (%41,7) kullanılmıştır. Bunu örnek olay (%16,7) izlemektedir. En az kullanılan araştırma desenleri; deneysel desen (%8,3), olgubilim (%8,3) ve kültür analizi (%8,3) dir.

4.2.2. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Katılımcı

Türüne İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda katılımcı türüne göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.2. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin katılımcı türüne göre dağılımı

Katılımcı türü	Yüksek		Doktora	
	Lisans f	%	f	%
Öğrenci	9	29	7	46,7
Öğretmen	9	29	4	26,7
Tarih ders kitapları	3	9,7	3	20
Halk	2	6,5	1	6,7
Tarih eğitimi ile ilgili alınan kararlar	1	3,2		
Eğitim-öğretim uygulamaları	1	3,2		
Tarih öğretim programı	1	3,2		
Tarih ders programı	1	3,2		
Tarih dersi örneği	1	3,2		
Tarihi filmler	1	3,2		
Gazeteler	1	3,2		
Veli	1	3,2		
Toplam	31	100	15	100

Tablo 4.2.2’ye göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla öğrenci (%29) ve öğretmen (%29) katılımcı türleriyle çalışılmıştır. Bunu tarih ders kitapları (%9,7) izlemektedir. Tarih öğretim programı (%3,2), eğitim-öğretim uygulamaları (%3,2), tarihi filmler (%3,2), gazeteler(%3,2) ve veli (%3,2) en az çalışılan katılımcı türleridir.

Doktora tezlerinde en fazla öğrenci (%46,7) katılımcı türü ile çalışılmıştır. Bunu öğretmen (%26,7) ve ders kitapları (%20) izlemektedir. En az halk (%6,7) katılımcı türü ile çalışılmıştır.

4.2.3. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda veri toplama tekniklerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.2.3’de gösterilmiştir

Tablo 4.2.3. Tarih eğitimi alanında yapılan tezlerinin veri toplama tekniklerine göre dağılımı

Veri Toplama Teknikleri	Yüksek Lisans f	%	Doktora f	%
Anket	10	24,4	4	17,4
Görüşme	9	22	6	26,1
Literatür taraması	8	19,5	1	4,3
Doküman analizi	8	19,5	4	17,4
Gözlem	2	4,9	3	13
Arşiv taraması	2	4,9		
Test/Ölçek	1	2,4	5	21,7
Belirtilmemiş	1	2,4		
Toplam	41	100	23	100

Tablo 4.2.3’e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla anket (%24,2) ve görüşme (%22) teknikleri kullanılmıştır. Bunu literatür taraması (%19,5) ve doküman analizi (%19,5) teknikleri izlemektedir.

Doktora tezlerinde ise; en fazla görüşme (%26,1) tekniği kullanılmıştır. En az kullanılan veri toplama tekniği literatür taraması (%4,3) dır.

4.2.4. Tarih Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine

İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda veri analiz tekniklerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.2.4’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.4. Tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımı

Veri analiz teknikleri	Yüksek Lisans f	%	Doktora f	%
Nicel Veri Analizleri				
Frekans	9	13,6	4	10,3
Yüzde	8	12,1	4	10,3
Aritmetik ortalama	3	4,5	4	10,3
Standart sapma	3	4,5	3	7,7
Parametrik olmayan testler				
Kruskal Wallis	1	1,5		
Mann-Whitney	1	1,5		
Parametrik testler				
Anova	3	4,5	5	12,5
t testi	3	4,5	6	15,4
Kaiser Mayer Olkin	3	4,5	2	5,1
Gruplar arası fark				
Post Hoc	1	1,5		
Nitel Veri Analizleri				
Betimsel analiz	9	13,6	3	7,7
İçerik analizi	10	15,1	6	15,4
Söylem analizi	3	4,5	1	2,6
Yorumsal analiz	4	6,1		
Belirtilmemiş	5	7,6	1	2,6
Toplam	66	100	39	100

Tablo 4.2.4'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin veri analiz tekniklerine göre dağılımına baktığımızda; en fazla içerik analizi (%15,1) kullanılmıştır. Bunu frekans (13,6) ve betimsel analiz (13,6) izlemektedir. En az kullanılan veri analiz teknikleri Kruskal Wallis (%1,5), Mann Whitney (%1,5) ve Post Hoc (%1,5)'tur. Veri analiz tekniği belirtilmemiş 5 (%7,6) adet tez vardır.

Doktora tezlerinde en fazla içerik analizi (%15,4) ve t testi (%15,4) teknikleri kullanılmıştır. En az söylem analizi (%2,6) tekniği kullanılmıştır. Veri analiz tekniği belirtilmemiş 1 (%2,6) adet doktora tezi vardır.

4.3. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda konularına göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.3' de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı

Konular	Yüksek	%	Doktora	
	Lisans		f	%
	f			
Tarih öğretiminde materyal kullanımı	14	23,7	7	41,2
Tarih ders kitaplarının incelenmesi	10	16,9	1	5,9
Tarih öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler	9	15,3	5	29,4
Tarih öğretiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri	7	11,9	1	5,9
Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin değerlendirilmesi	4	6,8		
Kavram öğretimi	4	6,8	2	11,8
Tarih öğretiminde stratejiler	3	5,1		
Tarih öğretim programı	3	5,1		
Tarih ders programlarının değerlendirilmesi	1	1,7		
Tarih öğretimi ile ilgili alınan kararlar	1	1,7		
Tarih dersine karşı tutum ve başarı	1	1,7	1	5,9
Tarih soruları	1	1,7		
Ders dışı tarih öğrenimi	1	1,7		
Toplam	59	100	17	100

Tablo 4.3'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla çalışılan konu materyal kullanımı (%23,7) dir. Bunu tarih ders kitaplarının incelenmesi (%16,9) izlemektedir. Tarih öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler (15,3) en fazla çalışılan konular arasındadır. Tarih dersine karşı ilgi ve tutum (%1,7) en az çalışılan konular arasındadır.

Doktora tezlerinde en fazla çalışılan konu materyal kullanımı (%41,2)dir. Bunu kullanılan yöntem ve teknikler (%29,4) izlemektedir. En az çalışılan konular tarih öğretiminde problem çözümleri (%5,9) , tarih ders kitaplarının incelenmesi (%5,9), tarih dersine karşı ilgi ve tutum (%5,9) dur.

4.4. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda yöntemlerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.4' de gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Tarih öğretimi alanında yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma yöntemi	Yüksek Lisans f	%	Doktora f	%
Nicel	4	6,9	2	11,1
Nitel	9	15,5	4	22,2
Karma	7	12,1	8	44,4
Belirtilmemiş	38	65,5	4	22,2
Toplam	58	100	10	100

Tablo 4.4'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinde en fazla nitel (%15,5) araştırma yöntemi ile çalışılmıştır. En az ise nicel (%6,9) araştırma yöntemi ile çalışılmıştır.

Doktora tezlerinde en fazla karma (%44,4) araştırma yöntemi ile çalışılmıştır. En az ise nicel (%11,1) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma yöntemi belirtilmemiş 4 (%22,2) adet tez vardır.

4.4.1. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda araştırma desenine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.4.1' de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.1. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı

Araştırma deseni	Yüksek		Doktora	
	Lisans f	%	f	%
Tarama modeli	43	68,3	7	31,8
Deneysel desen	8	12,7	7	31,8
Tarihsel araştırma	4	6,3		
Durum çalışması	2	3,2	2	9,1
Eylem araştırması	1	1,6	1	4,5
Örnek olay			1	4,5
Olgubilim			2	9,1
Belirtilmemiş	5	7,9	2	9,1
Toplam	63	100	22	100

Tablo 4.4.1'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla tarama modeli (%68,3) kullanılmıştır. Bunu deneysel desen (%12,7) izlemektedir. En az kullanılan desen eylem araştırması (%1,6) dır.

Doktora tezlerinde en fazla tarama modeli (%31,8) ve deneysel desen (%31,8) kullanılmıştır. En az eylem araştırması (%4,5) ve örnek olay (%4,5) desenleri kullanılmıştır.

4.4.2. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Katılımcı Türüne İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda katılımcı türüne göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.4.2' de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.2. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin katılımcı türüne göre dağılımı

Katılımcı türü	Yüksek		Doktora	
	Lisans	%	f	%
Öğrenci	29	42,6	13	56,5
Öğretmen	26	38,2	8	34,8
Tarih ders kitapları	8	11,8	2	8,7
Öğretim elemanı	1	1,5		
Tarih öğretim programı	1	1,5		
Sınav soruları	1	1,5		
Tarihi roman	1	1,5		
Belirtilmemiş	1	1,5		
Toplam	68	100	23	100

Tablo 4.4.2'ye göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla öğrenci (%42,6) katılımcı türü ile çalışılmıştır. Bunu öğretmen (%38,2) katılımcı türü izlemektedir. En az öğretim elemanı (%1,5), tarih öğretim programı (%1,5), sınav soruları (%1,5), tarihi roman (%1,5) katılımcı türleriyle çalışılmıştır.

Doktora tezlerinde en fazla öğrenci (%56,5) katılımcı türü ile çalışılmıştır. En az tarih ders kitapları (%8,7) ile çalışılmıştır.

4.4.3. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda veri toplama tekniklerine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.4.3' de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.3. Tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı

Veri Toplama Teknikleri	Yüksek		Doktora	
	Lisans	%	f	%
Anket	35	37,6	9	25
Görüşme	18	19,4	8	22,2
Literatür taraması	18	19,4	9	25
Test/Ölçek	12	12,9		
Doküman analizi	7	7,5	5	13,9
Gözlem			5	13,9
Arşiv taraması	1	1,1		
Belirtilmemiş	2	2,2		
Toplam	93	100	36	100

Tablo 4.4.3'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla anket (%37,6) tekniği kullanılmıştır. Bunu görüşme (%19,4) ve literatür taraması (%19,4) izlemektedir. En az kullanılan veri toplama tekniği arşiv taraması (% 1,1) dir. Veri toplama tekniği belirtilmemiş 2 (%2,2) adet tez vardır.

Doktora tezlerinde en fazla anket (%25) ve doküman analizi (%25) teknikleri kullanılmıştır. En az kullanılan teknikler gözlem (%13,9) ve doküman analizi (%13,9) dir.

4.4.4. Tarih Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular

2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yapılan araştırma sonucunda veri toplama analiz göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4.4.4' de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.4. İncelenen lisansüstü tarih öğretimi tezlerinin veri analiz tekniklerine göre dağılımı

Veri analiz teknikleri		Yüksek Lisans f	%	Doktora f	%
Nicel Veri Analizleri					
Parametrik olmayan testler	Frekans	32	16,8	13	16,7
	Yüzde	32	16,8	12	15,4
	Aritmetik ortalama	22	11,5	7	9
	Standart sapma	14	7,3	7	9
	Ki kare testi	4	2,1	3	3,8
	İlişki testleri	5	2,6		
	Kruskal Wallis	2	1		
	Mann-Whitney	2	1		
Parametrik testler	Anova	14	7,3	7	9
	t testi	23	12	10	12,8
Gruplar arası fark	Kaiser Mayer Olkin	5	2,6	2	2,6
	Post Hoc	1	0,5		
	Tukey HSD	1	0,5		
Nitel Veri Analizleri					
	Betimsel analiz	14	7,3	11	14,1
	İçerik analizi	9	4,7	6	7,7
	Tematik analiz	1	0,5		
	Yorumsal analiz	1	0,5		
	Belirtilmemiş	9	4,7		
Toplam		191	100	78	100

Tablo 4.4.4'e göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en fazla frekans (%16,8) ve yüzde (%16,8) teknikleri kullanılmıştır. Bunu t testi (%12) izlemektedir. En az kullanılan tematik analiz (%0,5) ve yorumsal analiz (%0,5)'dir. Veri analiz tekniği belirtilmeyen 9 (%4,7) adet tez vardır.

Doktora tezlerinde en fazla frekans (%16,7) tekniği kullanılmıştır. Bunu yüzde (%15,4) tekniği izlemektedir. En az kullanılan veri analiz tekniği Kaiser Mayer Olkin (%2,6)'dir.

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde nicel bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Bu sonuçlarla ilgili literatürde yer alan çalışmalardan elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmada 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezler bazı değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin 83'ü yüksek lisans tezi, 28'i doktora tezidir. 83 yüksek lisans tezinin 58'i tarih öğretimi, 25'i tarih eğitimi alanında yapılmıştır. 28 doktora tezinin 18'i tarih öğretimi, 10'u tarih eğitimi alanında yapılmıştır. Tarih öğretimi tezlerinin tarih eğitimi tezlerinden fazla olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına tezat olarak; Turan ve Aslan (2016), Türkiye'de yapılan tarih eğitimi ile ilgili çalışılmış olan konu başlıklarına göre en fazla çalışılan konuların başında öğretim yöntem ve tekniklerinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kaymakçı ve Er (2009) İnkılap Tarihi öğretimiyle ilgili olarak incelenen tezlerde en fazla çalışılan konunun yöntem uygulamaları olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçlarına tezat olarak Kaymakçı ve Er (2009), İnkılap Tarihi öğretimiyle ilgili olarak incelenen tezlerde öğretim materyalleri konusunun az çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kavram öğretimi konusunda da az çalışma olması araştırma sonuçlarına tezat düşmüştür.

Araştırma sonuçlarına benzer olarak Kaymakçı ve Er (2009), İnkılap Tarihi öğretimiyle ilgili olarak incelenen tezlerde en fazla betimsel yöntemin kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmamız kapsamında incelenen tezlerin çoğunluğunun betimsel araştırma yani tarama türünde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak betimsel yöntemle inceleme sürecinde doğal şartlar bozulması ve inceleme yapılan ortamın herhangi bir değişikliğe uğramaması gösterilebilir. Bu nedenlerden dolayı betimsel yöntemin birçok araştırmacı tarafından tercih edildiği söylenebilir. Betimsel

yöntem çalışmalarının diğer yöntemlere özellikle deneysel yöntemle kıyasla daha kolay ve az zaman alması ve daha ekonomik olması tez çalışmalarında bu yöntemin çoğunlukla tercih edilmesinin nedenleri olabilir.

Araştırma sonuçlarına tezat olarak Turan ve Aslan (2016), Türkiye’de yapılan tarih eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerde en fazla kullanılan araştırma yönteminin nicel yöntem olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçlarına göre deneysel desen modeli kullanılarak yürütülen araştırmaların lisansüstü tezlerde az sayıda çalışılması dikkat çekmektedir. Bilimsel anlamda büyük önem taşıyan deneysel modellerin az kullanılması bu çalışma kapsamında incelenen tarihler ele alındığında tarih eğitimi-öğretimi alanının kendi literatürünü oluşturmada henüz gelişme aşamasında olduğunu gösterir niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre lisansüstü tezlerde çoğunlukla öğretmen ve öğrenci katılımcı türleri ile çalışılmıştır. Araştırmacıların bu katılımcı türlerini tercih etmelerinin sebebi olarak kolay ulaşılan kitleler olması gösterilebilir.

Araştırma sonuçlarına benzer olarak Turan ve Aslan (2016), Türkiye’de yapılan tarih eğitimi tezlerinde en çok tercih edilen veri toplama aracının anket olduğu sırasıyla literatür taraması, görüşme ve başarı testinin takip ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre tarih eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinde çoğunlukla içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; derinlemesine analiz yapan bir analiz türüdür. Tarih öğretimi tezlerinde frekans, yüzde, t testi ve aritmetik ortalamanın fazla kullanılan veri analiz teknikleri olması araştırma sonuçlarında beklenen bir durumdur.

Araştırma sonuçlarına göre; yapılan tezlerde araştırma yöntemlerinin büyük bir kısmının belirtilmemiş olması verilerin eksik olması dolayısıyla araştırma yapacak kişilerin zorluk yaşamasına neden olabilir.

Özetle yapılan araştırmada alanda yapılan diğer çalışmalara benzer ve tezat sonuçlar ortaya çıkmış ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin çoğunun araştırma yöntemi belirtilmemiştir. Bilimsel bir araştırmanın belkemiğini araştırma yöntemi oluşturmaktadır. Bu sebeple yazarların çalışmalarını hazırlarken kullandıkları araştırma yöntemini açıkça belirtmeleri; alanda çalışma yapacaklara kolaylık sağlaması açısından faydalı olabilir.
- 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerde deneysel desen modeli az kullanılmıştır. Neden-sonuç ilişkilerini ortaya koymayı amaçlayan bu modelde yapılacak çalışmaların sayısı artırılabilir.
- 2002-2015 yılları arasındaki tarih eğitimi-öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerde veli ve halk katılımcı türü ile oldukça az sayıda çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu katılımcı türleri ile yapılacak çalışmaların sayıları artırılabilir. Kolay ulaşılabilir ve ekonomik olan bu katılımcı türleri ile çalışmak araştırmacıya kolaylık sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2012). *Psikolojik danışma ve sınıf ortamlarında öğrenme psikolojisi*. (5. Baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Aktekin, S. ve Pata A. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarında tarih öğrenmeye yönelik eğilimleri (Trabzon örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14, (2), 20-37.
- Akyürek, T. (2011). *İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersinde müze eğitiminin tarih ve kültür bilinci oluşturulmasındaki önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk eğitim tarihi (başlangıçtan 1999'a)*. (7. Baskı). İstanbul: Anı yayıncılık.
- Alaca, E. (2011). *Orta öğretim tarih programlarında coğrafya kavramları ve öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altuntaş, S. (2007). Eğitim temeli kavramları. (Editör: Zuhâl Cafoglu). Eğitim bilimlerine giriş temel kavramlar. Ankara: Grafiker yayıncılık.
- Arslan, F. (2009). Encümen-i Daniş ve Osmanlı aydınlanması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6, 11, 422-441.
- Aslan, K. (1998). *Eğitim bilimlerine giriş*. İzmir.
- Aslan E. ve Akçalı A. A. (2007). Kimlik sunumu olarak tarih eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (22), 125-132.
- Ataş, M. S. (2014). *Ortaöğretim tarih öğretiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri (Van ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Ballıkaya, A. (2002). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların etkililiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bayat, S. (2015). Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet'e geçişte tarih yazıcılığı ve Cumhuriyet dönemi Harf Devriminin tarih yazımına etkisi. Bülent Ecevit

Üniversitesi-Türk Tarih Kurumu *I. Uluslararası Türklerde Tarih Bilinci ve Tarih Sempozyumu* Bildiriler Kitabı,23-25 Ekim, Zonguldak, 7, 95-102.

Bıçak, A. (1996). Tarih bilinci. *Felesefe Dünyası*, (20), 46-58.

Bıçak, A. (2013). *Türk Tarih Düşüncesi I-Kökenler*. (2. Baskı). İstanbul: Dergah yayınları.

Binbaşıoğlu, C. (2014). *Başlangıçtan günümüze Türk eğitim tarihi*. (2. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.

Boykooy, S. (2012). Türkiye’de 1939-1945 yıllarında tarih öğretim programları ve tarih ders kitaplarının incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21),157-181.

Buldum, N. (2012). *1940-2010 yılları arasında lise tarih ders kitaplarının şekil ve içerik açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Büyükboyacı, Ş. (2013). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin tarih öğretimine ilişkin görüşleri (Isparta İli örneği). *Ulakbilge*, 1(2), 1-28.

Carr, E. H. (2013). *Tarih nedir?*. (Çeviren: Misket Gizem Gürtürk). (17. Baskı) İstanbul: İletişim yayınları.

Çalen, M. K. (2013). *II. Meşrutiyet döneminde Türk tarih düşüncesi*. İstanbul: Ötüken neşriyat.

Çoban, Z. (2011). *Tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin kullanımına ilişkin tarih öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Demircioğlu, İ. H. (2008). Türkiye’de tarih eğitiminin tarihi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6 (12), 431-450.

Demircioğlu, İ.H., (2012). Osmanlı devletinde tarih yazımının tarih öğretimi üzerine etkileri. *Milli Eğitim*, (193), 115-125.

Demircioğlu, İ.H. (2015). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. (5. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.

Dervişoğlu, F.M. (2015). *Türk tarih düşüncesinin modernleşmesi*. İstanbul: Ötüken neşriyat.

- Dilek, D. (2002). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi*. (2.Baskı) Ankara: Pegem akademi yayınları.
- Dönmez ve Yeşilbursa.
- Duman, A. (2003). Bazı eğitim bilimleri kavramlarına ilişkin genel bir değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-13.
- Durmuş, K. (2013). *Öğretmenlerin ve mezunların bakış açılarından Ermeni azınlık okullarında tarih öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuşçelebi, M. (2015). Öğretmenlik eğitimi programının etkililiği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 5(5), 747-766.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005-2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin incelenmesi: Betimsel analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 140-147.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (3.Baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Georgeon, F. (1999). *Türk milliyetçiliğinin kökenleri Yusuf Akçura (1876-1935)*. (Çeviren: Alev Er). (3.Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yurdu yayınları.
- Günel, H. (2016). *Tarih öğretmenlerinin tartışmaları ve hassas konulara yaklaşımları (Erzurum örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Güven, İ. (2014). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem akademi.
- Haldun, İ. (1997). *Mukaddime*. (Çeviren: Zakir Kadiri Ugan). İstanbul: MEB yayınları.
- Hali, S. (2013). *Tarih öğretmenlerinin tarih eğitimindeki yeni yaklaşımlara ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi Ankara örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kahramanoğlu, Ş. (2014). *İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin Atatürkçülük ünitesinin işlenişinde karşılaşılan sorunların öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Aydın örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

- Karadağ, E. (2009). Eğitim alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik incelemesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10(3). 75-87
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 16(1), 49-71.
- Kaya, İ. (2014). *2010-2013 yıllarında uygulanan YGS ve LYS tarih sorularının ortaöğretim tarih dersi programları açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, M. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih: Amaç, içerik, uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, R., Gazel A., A. ve Akkuş, Z. (2016). Tarih öğretiminde kaynak kullanımı. (Editör: Muammer Demirel). *Tarih öğretim yöntemleri*. (3.Baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Koçer, Ö. (2013). *10. Sınıf tarih dersindeki kavramların kazandırılma düzeylerinin meslek liseleri ile diğer lise türleri bağlamında karşılaştırılması (Zonguldak örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Köken, N. (2002). Cumhuriyet dönemi tarih anlayışları ve tarih eğitimi 1923-1960. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Köstüklü, N. (2014). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Konya: Çizgi kitabevi yayınları.
- Kuşbaşı, E. (2008). *Meslek liselerinde tarih öğretiminin, öğretmen görüşlerine göre problemleri ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kutlu, O. (2011). Eğitimle ilgili temel kavramlar. (Editör: Tuncay Dilci). Öğretim ilke ve yöntemleri. İstanbul: İdeal kültür yayıncılık.
- MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2008). *Ortaöğretim 10. Sınıf tarih dersi programı*, Ankara.

- Merey, Z. (2005). *Demokrasi ve insan haklarının 1980-2000 yılları arası lise tarih kitaplarına ve tarih müfredat programlarına yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Mintaş, T. (2015). *Ortaöğretim tarih ders kitapları içeriklerinin yeterliliği (öğretmen görüşleri)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Ortaylı, İ. (2016). *Osmanlı düşünce dünyası ve tarih yazımı*. (4. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özdemir, O. (2006). *Eğitime ilişkin temel kavramlar*. (Editörler: N. Aykaç ve H. Aydın). Öğrenme-öğretme sürecinde planlama ve uygulama. Ankara: Naturel yayıncılık.
- Öztürk, S. (2012). *Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi konusunda öğretmen görüşleri (Trabzon İli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Pata A. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarında tarih öğrenmeye yönelik eğilimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sönmez, V. (1998). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Sönmez, V. (2005). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (12. baskı) Ankara: Anı yayıncılık.
- Sungur H. (2012). *Amerika Birleşik Devletleri'nde tarih eğitimi ve ulusal tarih standartlarının oluşturulması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şengül, T. (2006). *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e siyasi fikir akımlarının tarih eğitimine yansımaları (1908-1931)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Şengül Bircan, T. (2013). *Animasyon destekli haritalarla tarih öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve mekan algılarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi. *Akademik Bakış*, 2(4),35-52.
- Togan, Z. V. (1985). *Tarihte usül*. (4. Baskı). Enderun kitabevi.
- Topal, T. (2016). Eğitim biliminin temel kavramları. (Editörler: Mustafa Onur ve Mustafa Şanal) Eğitim bilimine giriş. Ankara: Pegem akademi.
- Turgut, S. (2011). *Ortaöğretim 10. Sınıf tarih ders kitabının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vurgun A. (2014). *Türkiye’de milli tarih anlayışı ve öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, M. (2014). Eğitimle ilgili temel kavramlar. (Editörler: Musa Gürsel ve Ali Murat Sünbül). (7. Baskı). Eğitim bilimine giriş. Konya: Eğitim yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, T. (2017). *Tarih ders kitaplarında kimlik söylemi*. İstanbul: Yeni insan yayınevi.
- Yıldız A. (2010). *Tarih öğretmeni tipleri ile sınıfa yansıyan tarih anlayışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, K., (2015). *Eğitimin temel kavramları*. (Editörler: Hasan Basri Memduhoğlu ve K. Yılmaz). Eğitim bilimine giriş. (7. Baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Yolcu, H. (2009). Bilimsel araştırmaya ilişkin temel kavramlar. (Editör: Abdurrahman Tanrıoğen) Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı yayıncılık.

EKLER

Ek-1. Araştırmada İncelenen Yüksek Lisans Tezlerinin Tablosu

NO	TEZİN YAZARI	TEZİN BAŞLIĞI	YIL	ÜNİVERSİTE
1	Abdülcelil GÖK	<i>Tarih Öğretiminde İşbirliğine Dayalı Öğrenme Tekniğinin Kullanımı</i>	2004	Gazi Üniversitesi
2	Meliha KÖSE	<i>Tarih Öğretiminde Kadın ve Türk İmajı</i>	2004	Gazi Üniversitesi
3	Tuba ŞENGÜL	<i>Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Siyasi Fikir Akımlarının Tarih Eğitime Yansımaları</i>	2006	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
4	Hediye MERAÇ	<i>Lise Tarih Ders Kitaplarının İçerik ve Yöntem Açısından Analizleri</i>	2006	Marmara Üniversitesi
5	Umut DİRİÖZ	<i>Tarih Öğretiminde Eleştirel ve Yaratıcı Düşüncenin Geliştirilmesi</i>	2006	Marmara Üniversitesi
6	Gülçin YAPICI	<i>Dört Kültürde Tarih Öğretimi Yaklaşımı: İngiltere, Fransa, İsviçre Ve Türkiye Örnekleri</i>	2006	Marmara Üniversitesi
7	Murat YILDIRIM	<i>Lise Tarih ve Cumhuriyet Tarihi Ders Kitaplarında Türk-Ermeni İlişkileri (1930-2000)</i>	2007	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
8	Zekiye ÖZTÜRK	<i>Öğrenme Stilleri ve 4 Mat Modeline Dayalı Öğretimin Lise Tarih Derslerindeki Öğrenci Başarısına Etkisi</i>	2007	Gazi Üniversitesi
9	Melek TOPARLAK ŞAHİN	<i>Özel Dershanelerde Tarih Öğretimi ve Tarih Öğretmenlerinin Sorunları Kastamonu İli Örneği</i>	2006	Gazi Üniversitesi
10	Servet AŞAR	<i>Tarih Öğretiminde Karikatür İmgesi</i>	2007	Gazi Üniversitesi
11	Rabia OZAN	<i>Sosyal Bilimler Liselerinde Tarih Eğitimi</i>	2007	Marmara Üniversitesi
12	Aslı AVCI AKÇALI	<i>Yerel Tarih ve Tarih Eğitime Katkısı</i>	2007	Dokuz Eylül Üniversitesi
13	İsmail OYMAK	<i>Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Zaman Kavramının Öğretilmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Konuda Tarih Öğretmenlerinin Görüşleri (Aksaray İli Örneği)</i>	2007	Gazi Üniversitesi
14	Bilal Bülent ALPEREN	<i>Tarih Öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretimine İlişkin Görüşlerin Çeşitli Değişkenler (Kıdem, Mezuniyet, Okul Türü ve Cinsiyet) Açısından İncelenmesi (Konya Örneği)</i>	2008	Gazi Üniversitesi
15	Ender KUŞBAŞI	<i>Meslek Liselerinde Tarih Öğretiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Problemleri ve Çözüm Önerileri (Konya Örneğinde)</i>	2008	Selçuk Üniversitesi
16	Banu BOZOĞLU	<i>Lise Tarih Kitaplarında Osmanlı Modernleşme Süreci</i>	2008	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
17	Hakan DÜZGÜN	<i>Tarih Öğretiminde Tarihi Romanların Yeri- Mehmet Niyazi'nin Romanları</i>	2008	Marmara Üniversitesi
18	Gülsüm KUMRU	<i>Tarih Öğretimi Açısından Sözlü Tarih Yazımı: Karaca Ahmet Dergahı Örneği</i>	2009	Marmara Üniversitesi
19	Mehmet YİĞİT	<i>Arap Ülkelerinde Okutulan Lise Tarih Ders Kitaplarında Türkler (Ürdün ve Suriye Örneği)</i>	2009	Gazi Üniversitesi
20	Ahmet GÖÇ	<i>T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin İçeriğini Öğretme Stratejileri</i>	2009	Yeditepe Üniversitesi
21	Şakire POLAT	<i>Tarih Öğretimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansımaları ve Milli Kimliğin Oluşmasındaki Rolü</i>	2009	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
22	Tuğba AYAZ	<i>Milli Eğitim Şuralarında Tarih Öğretimi</i>	2009	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
23	Durmuş AKALIN	<i>Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Günümüze (1924-2000) Lise Tarih Ders Kitaplarında Rusya'nın Yeri ve Türk-Rus İlişkilerinin İncelenmesi</i>	2007	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

24	Akif PAMUK	<i>Vatandaş Yetiştirme Aracı Olarak Tarih Öğretimi: Orta Öğretim Düzeyinde Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri Trabzon-Tunceli Örneği.</i>	2009	Marmara Üniversitesi
25	Gökhan TEMEL	<i>1940-1946 Döneminde Köy Enstitülerindeki Eğitim-Öğretim Uygulamaları ve Tarih Eğitimi</i>	2010	Marmara Üniversitesi
26	Zafer ÇINAR	<i>Çokkültürlülük ve Kültürlerarasıcılığın Tarih Eğitimine Yansımaları</i>	2010	Marmara Üniversitesi
27	Ebru DEMİRCİOĞLU	<i>Tarih Öğretmenlerinin Dokuzuncu Sınıf Tarih Ders Kitabındaki Görseller Hakkındaki Görüşleri</i>	2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi
28	Mehmet Hakan AKINCI	<i>9. Sınıf Tarih Dersi Yeni Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi</i>	2011	Niğde Üniversitesi
29	Seyhan DEMİR ÖLÇER	<i>Lise Tarih Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yaklaşımlarının Öğrencilerin Öğrenme Stilleri Açısından Değerlendirilmesi</i>	2010	Gazi Üniversitesi
30	Olca GÖKTEPE	<i>Okullarda ve Dershanelerdeki Tarih Öğretiminin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması</i>	2009	Gazi Üniversitesi
31	Hasan GÜNAL	<i>Tarih Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Eğitim Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri</i>	2011	Atatürk Üniversitesi
32	Hakan AÇIKEL	<i>Tarih Eğitimi ve Milli Bayramlar: Milli Bayramlarda Okullarda Yapılan Kutlamaların Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi</i>	2010	Gazi Üniversitesi
33	Mehmet ELBAN	<i>Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Tutumları İle Vatansızlık Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
34	Mesiha GÖKKAYA NİŞANCI	<i>Tarihsel Çevrenin Tarih Eğitimine Etkisi: Adalar Örneği</i>	2010	Marmara Üniversitesi
35	Yusuf PARLAK	<i>Tarih Öğretiminde Güdümlü Küçük Grup Tartışmasının Öğrencilerin Demokratik Tutumlarına Etkisi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
36	Mesut BAŞAK	<i>12. Sınıfta Okutulan Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Kazanımlarının Gerçekleşme Seviyesine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
37	İbrahim YAHŞİ	<i>Tarih Öğretiminde Gazete Kullanımının Çok Perspektifliğe Etkisi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
38	Gülistan ÖZKAN	<i>2008-2009 Yılında Yürürlüğe Giren Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
39	Emre ERSEVEN	<i>12. Sınıf "Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi" Ders Kitabının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Işığında Değerlendirilmesi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
40	Tuğba MURATALAN	<i>Tarih Öğretmenlerinin Filmlerden Yararlanırken Karşılaştıkları Sorunlar</i>	2011	Marmara Üniversitesi
41	Zeynep TAŞYÜREK	<i>Tarih Öğretmenlerinin Derslerde Kullanmış Oldukları Araç-Gereçler Hakkındaki Görüşleri (Erzurum Örneği)</i>	2011	Atatürk Üniversitesi
42	Zeynep ÇOBAN	<i>Tarih Derslerinde Tarihi Film ve Dizilerin Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri</i>	2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi
43	Alpaslan PATA	<i>Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Tarih Öğrenmeye Yönelik Eğilimleri</i>	2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi
44	Özkan ÇALGAN	<i>Öğrencilerin Tarih Dersine İlgisi İle Üniversite Hazırlık Aşamasındaki Tarih Dersi Başarı Durumları Arasındaki İlişki; Bir Araştırma</i>	2010	Beykent Üniversitesi
45	Semiha YELBAŞ	<i>11. Sınıf T.C Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi İle İlgili Öğrencilerin Kavram Yanılgıları ve Bu Yanılgıların Nedenleri</i>	2011	Gazi Üniversitesi

46	Servet TURGUT	<i>Ortaöğretim 10.Sınıf Tarih Ders Kitabının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi</i>	2011	Gazi Üniversitesi
47	Zafer MUTLU	<i>Tarih Öğretmen Adaylarının Bilgi Kaynaklarını Kullanmaya Yönelik Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi (Erzurum Örneği)</i>	2012	Atatürk Üniversitesi
48	Salih ÖZTÜRK	<i>Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Konusunda Öğretmen Görüşleri (Trabzon İli Örneği)</i>	2012	Karadeniz Teknik Üniversitesi
49	Hilal ERMİŞ	<i>Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi Hakkında Görüşleri: Uşak Örneği</i>	2012	Karadeniz Teknik Üniversitesi
50	Fatma İlknur ADALI	<i>12. Sınıf Öğrencilerinin Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersine Karşı İlgi Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi</i>	2012	Karadeniz Teknik Üniversitesi
51	Murat TÜRKÖĞLU	<i>Tarih Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğretmen Nitelikleri Açısından Değerlendirilmesi: Öğrenci Görüşleri</i>	2012	Karadeniz Teknik Üniversitesi
52	Özkan KOÇER	<i>10. Sınıf Tarih Dersindeki Kavramların Kazandırılma Düzeylerinin Meslek Liseleri İle Diğer Lise Türleri Bağlamında Karşılaştırılması (Zonguldak Örneği)</i>	2013	Karabük Üniversitesi
53	Berrin Kübra DALOĞLU	<i>Lise Tarih Kitaplarında Yer Alan Milli Kimlik Kavramının İçerik Analizi (1939-1950)</i>	2013	Gazi Üniversitesi
54	Fatih Yücel DOĞAN	<i>Tarih Öğretiminde NLP (Sinir Dili Programlama-Nevro Linguistik Programing), Eğitimi Tekniklerinin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi</i>	2013	Gazi Üniversitesi
55	Arzu CEYLAN	<i>11. Sınıf Öğrencilerinin Tarih Derslerinde Akademik Tarih Dergilerinin Kullanımına Yönelik Görüşleri</i>	2012	Gazi Üniversitesi
56	Pelin Zeynep PARLAK	<i>Yaygın Tarih Eğitimi Aracı Olarak Duvar Takvimleri Üretim Süreci, İçerik Analizi Ve Kullanım Biçimleri</i>	2012	Gazi Üniversitesi
57	Sabri KIZILTAN	<i>10. Sınıf Tarih Öğretim Programı ve Ders Kitabında Yer Alan Yabancı Dil Kökenli Kavramların Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri</i>	2013	Karadeniz Teknik Üniversitesi
58	Hikmet YURTERİ	<i>Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitaplarında Materyal Kullanımı (1931-2008)</i>	2012	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
59	Mesut GÜVENBAŞ	<i>Tarih Öğretiminde Arşiv Belgeleriyle Hazırlanan İnternet Destekli Öğretimi Materyaline İlişkin Öğretmen Görüşleri</i>	2013	Gazi Üniversitesi
60	Emre TAŞDEMİR			
61	Yasemin KOÇOĞLU	<i>Barışın Aracı Olarak Tarih Ders Kitapları: Türk-Yunan Tarih Ders Kitapları Örnekleme</i>	2014	Atatürk Üniversitesi
62	Mekin PERİHAN	<i>Tarih Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Tarih Müfredat Programı ve Tarih Ders Kitabı Hakkındaki Görüşleri: Van İli Örneği</i>	2013	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
63	Yelda GÜDÜ	<i>Tarih Öğretiminde Grafiklerin Etkili ve Yerinde Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
64	Hasan AKDEMİR	<i>Okullarda Yapılan Tarih Anma ve Kutlama Programlarının Öğrencilerde Tarih Bilincinin Gelişmesine Etkisi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
65	İsmail KAYA	<i>2010-2013 Yıllarında Uygulanan YGS VE LYS Tarih Sorularının Ortaöğretim Programları Açısından Değerlendirilmesi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
66	Okan AYDOĞAN	<i>Oyunla Desteklenmiş Tarih Öğretiminin Öğrenci Erişimine ve Kalıcılığına Etkisi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
67	Ahmet VURGUN	<i>Türkiye 'de Milli Tarih Anlayışı ve Öğretimi</i>	2014	Marmara Üniversitesi
68	Sona AKSAKAL	<i>Tarihi Mekan Kullanımıyla İlgili Tarih Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Trabzon Örneği)</i>	2015	Karadeniz Teknik Üniversitesi

69	Recep KILIÇ	<i>Talim Terbiye Kurulu'nun 1926-1968 Yılları Arasında Tarih Eğitimi İle İlgili Aldığı Kararların Değerlendirilmesi</i>	2014	Marmara Üniversitesi
70	Alkoç Turan BAŞGÖNÜL	<i>Türkiye'deki Üniversitelerde Tarih Bölümü ve Tarih Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi</i>	2014	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
71	Bekir Sıddık ÇELEBİ	<i>11. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Konusunda Tarih Öğretmenlerinin Görüşleri (Trabzon İli Örneği)</i>	2014	Karadeniz Teknik Üniversitesi
72	Selim YUMAK	<i>Tarihsel Mekanın Öğrencilerin Tarih Bilinci İle İlişkisi (Gaziantep İli Örneği)</i>	2014	Gazi Üniversitesi
73	Esmâ Enginer ÖZYURT	<i>Ortaöğretimde Vatandaşlık Bilincinin Oluşmasında T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Rolü</i>	2014	Gazi Üniversitesi
74	Çiğdem GÜNEY	<i>Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Kapsamında 12. Sınıf Öğrencileri ve Tarih Öğretmenlerinin AB İmajı</i>	2014	Gazi Üniversitesi
75	Mehmet KOÇYİĞİT	<i>Nenehatun Kız Anadolu Lisesi Üzerine Tarihsel Bir İnceleme</i>	2014	Atatürk Üniversitesi
76	Mehmet Sena ATAŞ	<i>Ortaöğretim Tarih Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri (Van İli Örneği)</i>	2014	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
77	Ayben NALBANTOĞLU	<i>Tarih Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Yöntem-Teknikler Hakkındaki Görüşleri (Erzurum İli Örneği)</i>	2015	Atatürk Üniversitesi
78	Aslan YILDIRIM	<i>Ortaöğretim Kurumlarında 10. Sınıf Öğrencilerinde Tarihsel Zaman Kavram Yanılgıları (Samsun İli Örneği)</i>	2015	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
79	Kuddüsü ÜNAL	<i>Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri</i>	2015	Gazi Üniversitesi
80	Emine Yetenek	<i>27 Mayıs 1960 Darbesi'nin Tarih Eğitimine Etkisi</i>	2015	Cumhuriyet Üniversitesi
81	Tarık MİNTAŞ	<i>Ortaöğretim Tarih Ders Kitapları İçeriklerinin Yeterliliği (Öğretmen Görüşleri)</i>	2015	Cumhuriyet Üniversitesi
82	Selma EKMEKÇİ	<i>Tarih Öğretmenlerinin Müze Ziyaretleri Hakkındaki Görüşleri: Trabzon Örneği</i>	2015	Karadeniz Teknik Üniversitesi
83	Selver GÖK	<i>1923-1930 Dönemi Ortaöğretim Tarih Dersi Ders Kitapları ve Tarihçilik Anlayışı</i>	2005	Marmara Üniversitesi

Ek-2. Araştırmada İncelenen Doktora Tezlerinin Tablosu

NO	TEZ YAZARI	TEZİN BAŞLIĞI	YIL	ÜNİVERSİTE
1	Aydın GÜVEN	<i>Tarih Öğretiminde Öğrencilerin Demokratik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum Örneği)</i>	2005	Atatürk Üniversitesi
2	Sezai ÖZTAŞ	<i>Tarih Öğretiminde Film Kullanımının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi</i>	2007	Gazi Üniversitesi
3	Kadir ULUSOY	<i>Lise Tarih Ders Programında Yer Alan Geleneksel ve Demokratik Değerlere Yönelik Öğrenci Tutumların ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi</i>	2007	Gazi Üniversitesi
4	Hasan IŞIK	<i>Tarih Öğretiminde Doküman Kullanımının Öğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine ve Başarılarına Etkisi</i>	2008	Gazi Üniversitesi
5	Aysun Aynur YILMAZ	<i>Tarih Öğretmenlerinin Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Önerileri (Ankara İli Ortaöğretim Kurumlarında)</i>	2010	Gazi Üniversitesi
6	Abdullah YILDIZ	<i>Tarih Öğretmeni Tipleri İle Sınıfa Yansıyan Tarih Anlayışı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi</i>	2010	Gazi Üniversitesi
7	Namık ÇENCEN	<i>11. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Tarih Öğretmenlerinin “Edebi Ürün” Kullanımına İlişkin Görüşleri</i>	2010	Gazi Üniversitesi
8	Serap ESİNER	<i>Ortaöğretim Tarih Dersinde Bireysel Ya Da Grup Olarak Yapılan Şehir Tarihciliği Proje Çalışmalarının Öğrencilerin Başarı ve Tutumuna Etkisi: Ankara Örneği</i>	2010	Gazi Üniversitesi
9	Meliha KÖSE	<i>Tarih Öğretiminde Kadın İmajının Yeniden İnşası</i>	2011	Gazi Üniversitesi
10	Erhan METİN	<i>Tarih Eğitimi ve Dil: Tarihcilerin, Tarih Ders Kitabı Yazarlarının, Tarih Öğretmenlerinin ve Öğrencilerin Tarihsel Dil Kullanımı</i>	2011	Atatürk Üniversitesi
11	Özgür AKTAŞ	<i>Tarih Eğitiminde Savaş ve Barış: Ortaöğretim Öğrencilerinin Savaş ve Barış Konularıyla İlgili Bilgilerinin ve Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi</i>	2012	Gazi Üniversitesi
12	Neval Akça BERK	<i>Ortaöğretim 11. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Tarihsel Canlandırma Uygulaması: Bir Eylem Araştırması</i>	2012	Gazi Üniversitesi
13	Yusuf ARSLAN	<i>Yerel ve Sözlü Tarih Algısının Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Yansımaları (Tunceli Merkez Örneği)</i>	2012	Marmara Üniversitesi
14	Tuba ŞENGÜL BİRCAN	<i>Animasyon Destekli Haritalarla Tarih Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Mekan Algılarına Etkisi</i>	2013	Gazi Üniversitesi

15	Fatma GÜLTEKİN	<i>Ortaöğretimde Tarih Derslerinin Öğrencilerin Akıl Yürütmeleri Üzerindeki Etkisi (Aksaray İli Örneği)</i>	2013	Gazi Üniversitesi
16	Muhammet Ahmet TOKDEMİR	<i>Ortaöğretimde Tarih Dersinin Öğretiminde Tartışma Yöntemine İlişkin Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları (Ankara İli Örneği)</i>	2013	Gazi Üniversitesi
17	Aslı Avcı AKÇALI	<i>Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Çözüm Önerisi: Yerel Tarih</i>	2013	Dokuz Eylül Üniversitesi
18	Akif PAMUK	<i>Bireysel ve Kolektif Kimliklerin İnşasında Tarih Algısının Rolü</i>	2013	Marmara Üniversitesi
19	Yasemin ER TUNA	<i>Ortaöğretim Öğrencilerinin Bazı Tarihsel Olaylardan Hareketle Tarihsel Önem Kavramına İlişkin Algı ve Görüşleri</i>	2014	Gazi Üniversitesi
20	Ebru DEMİRCİOĞLU	<i>10. ve 11. Sınıf Tarih Ders Kitaplarında Yer Alan Görseller ve Metinlerde Toplumsal Cinsiyet Temeliyle İlgili Tarih Öğretmenlerinin Görüşleri (Trabzon Örneği)</i>	2014	Atatürk Üniversitesi
21	Tercan YILDIRIM	<i>Meşrutiyet'ten Günümüze Tarih Ders Kitaplarında Türk Kimliğinin İnşası</i>	2014	Marmara Üniversitesi
22	Fatih YAZICI	<i>Çokkültürlülük ve Yurtseverlik Açısından Azınlık Okullarında Tarih Dersleri</i>	2013	Marmara Üniversitesi
23	Kamuran ÖZDEMİR	<i>Ortaöğretim Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Materyallerin Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
24	Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN	<i>Tarih Öğretiminde Analoji Yönteminin Kullanılmasının Ortaöğretim Öğrencilerinin Tutumlarına, Başarılarına ve Tarihsel Düşünme Becerilerine Etkisi</i>	2014	Gazi Üniversitesi
25	Celal MUTLUER	<i>Tarih Derslerinin Tolerans Eğitimindeki Yeri: Öğretmen Görüşleri</i>	2015	Atatürk Üniversitesi
26	Hasan ASLAN	<i>Tarih Öğretmenlerinin Görsel Kullanma Durumları ve Bunun Lise Öğrencilerinin Görsel Okuma Becerilerine Yansımaları</i>	2015	Atatürk Üniversitesi
27	Mehmet ELBAN	<i>Tarih Ders Kitaplarında Milli Kimlik İle İlişkili Görsellerin İncelenmesi (1930-2014)</i>	2015	Gazi Üniversitesi
28	Eray ALACA	<i>Türkiye'de Siyasal İktidar Değişiklikleri ve Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarındaki Osmanlı Algısı (1970-1980)</i>	2015	Gazi Üniversitesi

Ek-3. Tez İnceleme Formu Örneği

Tez no: 21
Tez kodu: 372292
Yazar adı: Tercan YILDIRIM
Tez adı: Meşrutiyet'ten Günümüze Tarih Ders Kitaplarında Türk Kimliğinin İnşası
Tez türü: Doktora
Araştırma yöntemi: Nitel
Araştırma deseni : Kültür analizi
Katılımcı türü: Tarih ders kitapları
Veri toplama teknikleri : Doküman analizi
Veri analiz teknikleri : İçerik analizi
Konu : Tarih öğretiminde kimlik inşası

ÖZ GEÇMİŞ

ELİF BAY; 07.07.1982 yılında Giresun/Dereli/Kurtulmuş Köyü'nde doğdu. İlköğretimini Giresun Aksu-Seka İlköğretim Okulu'nda tamamladı. 1999 yılında Giresun Lisesi'nden mezun oldu. 2008-2010 yılları arasında İstanbul Bahçelievler Hospitalium Haznedar Hastanesi'nde çalıştı. 2013 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2014 yılında Cumhuriyet Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon Eğitimi'ni aldı. 2015 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Yüksek Lisans Programına başladı ve hala burada yüksek lisans öğrencisi olarak eğitimini devam ettirmektedir. Yazar, bir çocuk annesidir.

